

UNIVERSUL

Literar

Director : STELIAN POPESCU.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
11, STRADA BREZOIANII. 11

REVISTA
SAPTAMANALA

PREȚUL 25 BANI
Abonament 10 Lei pe an

BCU Cluj / Cluj University Library Cluj

SUMAR:

- Horia Furtună . . . *D-rul regelui Alfons*
 Victor Eftimiu *Lebedele Sacre*
 Ioan Grecolescu *Fatum*
 George Stratulat *Teleor*
 Radu Cosmin *Vine Primăvara*
 Barbu Solacolu *E trist...*
 C-tin A. Ghica *Spre tine*
 N. Macedenski *Noaptea poeziei*
 Victor A. Bacaloglu *Pentru mărirea Patriei*
 Rusu Ardeleanu *Insemnări vechi*
 Gemi-Zam *Prin unghere*
 Pople *Sonet incandescent*
 Const. Perlețeanu *Spre viață*
 P. Vălcoveanu *Strein*

COLABORATORII „Universului Literar“

Șerban Bascovici,
Victor A. Bacaloglu,
Al. Cazaban,
Cridim,
Radu Cosmin
V. Christodorescu,
Ion Dragoslav,
Ludovic Dauș,
Gabriel Donna,
Victor Eftimiu,
Horia Fortuna,
P. Florentin,
George Gregorian,
Gemi-Zam,
Ion Greculescu,
Emil Isac,
Leontin Iliescu,

Lia Hârsu,
Alex. Macedonski,
Nikita Macedonski,
A. Mândru,
D. Nanu,
Nigrim,
N. Pora,
Lizi Panta,
Ion Pilat,
Popic,
Vintilă Panta,
Dragoș Protopopescu
Radu D. Rosetti,
C. Riuleț,
Al. Th. Stamatiad,
Liviu Rebreanu,
N. Ținc.

UNIVERSUL LITERAR

DOCTORUL REGELUI ALFONS

— NOTE DIN CAPTIVITATE —

de HORIA FURTUNĂ

Maiorul von dem Basse, comandantul lagărului din Stralsund, ne credea destul de slăbiți ca să confundă iluzia cu realitatea.

În lipsa unei hrane suficiente maiorul voia să ne ofere în ziua aceea de iarnă un concurs de bunăvoință: bunăvoința sa și bunăvoința regelui Alfons al Spaniei care ne trimetea doctorul său personal ca să ne viziteze.

Maiorul, ca toți oamenii medici, era de o natură contemplativă întreruptă de lungi perioade de flecărie. După ce privi frontal de ofițeri români și auzi chemați la apelul dela ora 4 după amiază, maiorul voind să nu vorbescă ne făcu semn să ne apropiem.

— Germania, spuse el fără tonul ironiei necesare, face tot ce e cu putință spre a îmbunătăți soarta prizonierilor. De lucrul acesta vrea să se convingă doctorul regelui Alfons care vine să vă viziteze și cu care puteți sta de vorbă în prezența mea.

Ofițerii ruși se repezără și înconjurară pe doctor.

— Domnule, începu unul, eu am fost prins pe când Germanii urmăreau pe bolșevici. Dar eu nu sunt ofițer. Vă rog deci să interveniți să ni se dea voie să-mi aduc prin țări neutre nevasta din Petrograd.

— Domnule, începu altul scutind pe doctor de a mai răspunde eu n'am ce face toată ziua mă plictisesc și mă neurastenizez.

— De cât timp ești prizonier? se crezu obligat să întrebe doctorul.

— De șase luni!

— Ei, puful spaniolul, n'ai dreptul să te plângi. Sunt alții prinși mai de mult.

Limba aleasă era cea franceză; accentul spaniol și cel, rusesc o făceau să scrâșnească precum scrâșnea omătul bătut de țâpile noastre.

— Vous n'avez pas le droit de vous plaindre! spusese doctorul, și rușii voiau să-i demonstreze contrariul. Atunci reprezentantul regelui se îndreptă bruse către noi cu mâinile întinse și cu surâsul și cu accentul pe buze:

— Ah zise el, sântei ofițeri români. Sunt mulțumit că vad ofițeri români. Eu, regele și nevastă-mea iubim foarte mult pe ofițerii români. Bieții ofițeri români.

Simțeam cum peste mâinile lui întinse stă gata să cadă fraza care i se citea în ochi: De ce naiba ați mai intrat în război?

Și cu siguranța omului care știe că face parte dintr-o nație hotărâtă să rămâne neutră cu ori ce preț, ne întrebă:

— Ce pot să fac pentru dv?

Micul nostru grup de treisprezece ofițeri își dedea seama de zădărnicia vorbelor de jale și de neputința de a ne ajuta a acestui brunet, pomădat, afectat, și care punea cu atâta grație pe fața sa inconștientă cu sollicitudinea.

Totuși fercheșul și tânărul maior Daleseu cu mustata răsucită, cu gura plină de salivă cordială și cu acel surâs grație căruia a avansat atât de departe rămânând în București, făcu un pas înainte:

— Am onoarea să mă prezint maiorul Daleseu.

Eram cu toții mișcați în fața acestei inițiative. Totuși nu ne așteptam decât la un discurs bine rostit cu ecou, dar fără consecințe. Doctorul aștepta cu un zâmbet prietenesc expresiunea jalei noastre.

Și privind pe maior gata să vorbească ne veni în minte:

Nu-i plânsul unei inimi numai și-al unei clipe trecătoare
Ci neamu nostru întreg își spune

Durerile de care moare

— Nevastă-mea, începu maio-

rul, mila trimis trei pachete cu alimete. Ei bine n'am primit decât unul și înăuntru nu erau decât câteva pișcoturi și vreo zece nucii. Dacă ești atât de genții și te interesezi ce sau făcut celelalte pachete...

— Va să zică trei pachete? în treabă vizitatorul cu accentul marmiliceno-grecesc, notând cu creionul într-un carnet gros.

— Da, d-le, zise Daleseu, forțându-și ferdeiea feții, dăltându-și narile și micșorându-și ochii de beatitudine.

— Bine D-le. Cum vă numiți?

— Maior Daleseu, adăose el în culmea radioactivității, frecându-și mâinile, încovoidându-se bruse și repetat și uitându-se ca și cum spaniolul i-ar fi și adus pachetele și le-ar fi ținut ascunse la spate.

Ningea înecet.

Ne uitam înainte, gânditori, descurajați și lipsiți de voință, simțind odată mai mult că de medioeră e viața. Frunțile unora se rezemau de umerii camarazilor.

Decodată spre a salva situația locotenentul Rareș își făcu loc cu o hărțuire de carnet-notes scrisă în grabă cu creionul himic pe spina unui coleg. În trecut văd titlul: Excellence!

— Domnule doctor, iați o petiție cam originală, dar sinceră!

Locotenentul apăsă cu satisfacție pe ultimul cuvânt.

— Stoia mea mă crede mori și cum războiul va mai dura, mă-e frică să nu se mărite cu altul.

— Pardon, d-le, dar n'am dreptul să iau petiții, zise spaniolul sub privirea aprobatoare a maiorului german.

— A! Păcat. Și Rareș ridicându-și manșaua băgă biletelul în buzunrul dela pantaloni.

Rușii se apropiară în întoarcere ofensivă.

Doctorul nota nume după nume fără nicio indicație care să-l aducă aminte de ecerea...

ruia. Ca mulțumit că prevederile lui se îndeplinesc.

— Am vizitat 30 lagăre. Ei bine pretutindeni prizonierii cer „ces trois sozes”: 1) schimbul de prizonieri; 2) îmbunătățirea hranei; 3) încălzitul camerelor.

Pe fața lui era mulțumirea sociologului care verifică o lege, satisfacția statisticianului care înțocmește o situație exactă. Și vedeam cum mai târziu acest diletant își va scrie memoriile îndușăndu-se asupra mizeriilor noastre și asupra inimei lui bune.

— Apropo! Era să uit, zise el către ruși. E vreunul dintre dv. din reg. Olviopol. Regele Alfons are două regimente Olviopol: unul în Anglia și altul în Rusia. La fiecare trei luni îmi telegrafiază:

— Ai răsit ofițeri din regimen-

tul meu? Și eu îi telegrafiez:

— Nu!

Doctorul Sofranof se apropie.

— În fine, d-le. Iață unul! Din 302 lagăre câte am vizitat ești cel dintâi. Ce mulțumit o să fie regele! Am să-i telegrafiez. O să se intereseze mult de d-ta.

— Asta s'a învățit! Ce de mai pachete o să primească, șopti o voce invidioasă.

Safranof, fericit, vedea cum se afundă în noaptea întâiei ciorbe de gulie porcească și cum apare într'un nimb de glorie silueta regelui Alfons încărcat de bunătăți pentru singurul reprezentant al reg. Olviopol. Nu știa sârmanul rus că mai trebuia să șadă șase luni în lagăr și să fie trimis apoi în Rusia bolșevistă fără să primească nimic dela problematica generozitate a Maieștăței sale.

Pe când Safranof ședea nemiscat și fericit ca un premianț întâi care așteaptă să l se așeze cununa pe frunte, spaniolul îi copia numele pe carnet, cu o deosebită caligrafie. Apoi își a-prinse țigara mai scrise numele câtorva ruși setoși de glorie, mai spuse că în special nevastă-sa se interesează de ofițeri români, își privi scrisul cu dragostea unui amator de autografe, puse creionul în latura carnetului și carnetul în prdesiu, și în fine cu țigara în gură și cu mâinile în buzunar plecă fericit spre al 303-lea lagăr.

În timpul acesta un căpitan de întendență rus explica matorului von dem Basse că a găsit soluția lipsei de combustibil: O singură sticlă de coniac pe lună ar combate cu succes frigul la ruși.

HORIA FURTUNA

F A T U M

*De câte veacuri sufletele noastră
Se caută în lumile de astre,
Așa cum din spre munți două izvoare,
Se caută 'n câmpia roditoare?
De câte mii de ani mereu prefacem
Tot lutu-acesta greu în care zacem,
Si întrupăm sub forme ce se-aseamă
Aceiași sete oarbă și adâncă,
Pe care moartea o sporește încă,
Pentru găsirea sufletului gemăn?*

*Că 'n drumul meu te vei ivi odată
De mult știam. Imagina visată
Nu e un joc al gândurilor repezi.
O, poji de restul vieții să te lepezi
Mereu, mereu, acelaș vis feeric
Noi vom urzi pe calea de 'ntuneric
A pribegiei noastre milenare,—
Și când ne'mbracă iar o re'ntrupare
Atunci întindem mâinile spre fire
Ca să ne dea dorila întregire.*

*Ca rătăcii nopților nebune,
Pe mări sau munți, sub groaznice furtune,
Câtându-se în zorii dimineții,
Ca ei ne-am căutat sub vraja vieții.
Și ne-am găsit, cum se găsec sub daltă
Create da o mințe ce tresaltă*

*Sub focul inspirării geniale,
Armonicele linii ideale.
Și'n cliva când am fost atât de-aproape
Că brațele-am deschis spre-a ne sorbi,
Zigzagul unui fulger ne orbi,
Vroind în întuneric să ne'ngroape.*

*Cum se prăvale unda în spre vale
Prinzând sub ea toți arborii din cale,
Sortindu-i depărtărilor vrășmașe,
Tot astfel unda nopții uriașe,
Ne-a rupt din vraja sfântă-a întâlnirii.
Ce rost mai are'n lume legea firii
Când străduința noastră o 'ncunună,
— După atâtă luptă sub furtună, —
Zdrobirea luntrei de eterna stâncă?*

*Noi ne-am pierdut în liniștea adâncă,
Chemându-ne în bezna, ce ne prinse
Ca 'ntr'un cavou cu candelile stinse.
Și când porni alt fulger efemer,
Cât de departe ne-am zărit sub cer
Cu brațele întinse 'n căutare!
Păream atunci două cruci aparte
Ce merg să se implănte fiecare
Pe două gropi cu două inimi moarte.*

Ion I. Greulescu

LEBEDELE SACRE

Albastre 'n zori și roze 'n răsărit
 Și bulgări mari de-argint în zilele de vară
 Și vălvătăi de flacăra și pară
 m asfințit,
 Pe lacul verde 'n jurul templului de mult
 /ruină

Un pâlc de lebede s'au mai oprit
 Și stăruesc în noaptea-ne creștină...

Era un templu închinat de vremi lui Pan...
 În jurul lui danțou satiri și fauni
 Iar nimfele țipau înqrurate
 Fugind din lac.
 Era un templu închinat lui Pan
 Și-acuma-t o ruină.

Veneau țaranii în pădurea cu silvani și
 /nimfe

Grâu fierț și miere tânără și vin,
 Ulcele, smirnă și bucăți de ceară
 Duceau în dar divinităților păgâne,
 Iar Pan, din adâncimi de codru, le cânta
 /din nai

Îi fermeca și le dădea lumină
 Îi alina în clipe de durere
 Și-i veselea în orele de voluptate și beție...

Dar Pan e mort și templul e ruină...
 S'a prefăcut rugină cel din urmă faun
 Satirii și-au pierdut frumosul chip demonic
 Și rătăcesc în codrii: țapi sălbateci,
 Iar zânele, speriate căprioare.

Cum de-ați întârziat în lumea nouă
 O, lebede uitate 'n noaptea-ne creștină?
 Nu sânteți sufletele zeităților apuse
 Ce rătăcesc și-acum în locuri mult iubite,
 Pe iazul plin de verdele pădurii?

O, lebede albustre, albe, roze,
 O, călătoare lespezi de morminte,
 Ecouri și lumini din depărtatele apoteoze.
 O lebedelor sacre!...

Voi sânteți calmeele poeme 'ntârziate
 În sufletele noastre sbuciumate;
 Seninătăți și visuri dedemult
 Și liniștiri în aprigul tumult
 Voi sunteți amintirea selenarelor extaze,
 Trandafiri și raze,
 Călătoare lespezi de morminte,
 Lebedelor albe, lebedelor sacre...

Victor Eftimiu

INSEMNĂRI VECHI

de N. RUSSU ARDELEANU

„O reverie dulce — iluzia unei alte vieți, superioare, — îmi ascunse ideea de timp și spațiu cine știe în ce colț al microcosmului meu. Când, deodată, toată lumea aceea de vis pieri în noaptea neagră de afară, nimic, cită de un sgomot de valuri metalice ale căror vibrații m'au înfiorat profund: cel mai mare clopot din București își repercurta modulațiile de bas mistic în atmosfera orașului căzut în evlavie convențională și plin de atâtea... Și 'n suflet îmi trezi, ca un ecou neașteptat ca o chemare imperioasă carea nu mă puteam împotrivi, o chemare plină de făgădueli din altă sferă ce simboliza perfect chemarea ace-

luia a cărui „înviere“ o prăznuim de atâtea vreme, din ce în ce mai zadarnic.

Și viața și faptele Lui mă preocupă din nou... Știți cine a fost El, (deși nu mai știți cine este!) Viața Lui, cu toate cuvintele ce a rostit, cu toate faptele ce a săvârșit a dovedit cu prisosință duhul supraomenesc care l'a purtat pe deasupra oamenilor, ba chiar și printre unii din ei. De ce oare n'a scris El nimic?... Alții, în vremea Lui, scriau, deși nu aveau nici a mia parte din comorile Lui. E sigur că El și-a dat seama de prețul unei scrieri originale ce trăește veacuri. Cred chiar că El s'a gândit mult dacă e bine să și în-

redințeze sufletul unor foi de papirus menite să-l transmită atât de incomplet cititorilor. Pe semne însă că El s'a convins că scrierile l-ar fi fost ignorate sau distruse, de oarece el nu era decât fiul prea îndrăzneț al unui tâmplar nefericit. De aceea El s'a hotărât să întrebuinteze cel mai bun mijloc de propagandă: predica și pilda. E sigur că numai prin predicile lui inspirate de un suflet mare și de un talent extraordinar a reușit atât de repede și de strălucit și numai prin pildele lui și în deosebi prin abnegația și bunătatea lui infinită a cucerit veacurile și a fanatizat atâtea generații, rămânând până azi supranatural-

(Legende în său preschimbat cu totul în ochii multimei, înviindul materialicește și ridicându-l la cer — ad litteram, după ce s-au născut dintr-o fecioară. În nici un alt caz nu e atât de vădit rolul anticultural al legendelor).

Mintea mi se desfată în lumina simțimentelor lui arzătoare și a gândurilor Lui astrale. Ce splendid a vorbit El! Ce coavîngere nebiruită și câtă bogăție rară, cuprindea fraza Lui!

„Toate câte ați dori să vă faceți vouă oamenii, așa și voi faceți-le lor, căci aceasta-i legea...”

„Nu acei cari pomenesc numelu Tatălui, vor intra în împărăția sa, ci acei cari împlinesc voia sa...”

„N'am venit să nimăcesc, ci să desăvârșesc...”

Iată cuvântul lui Dumnezeu, iată expresia Lui, iată sublimul sufletesc! Cine a mai rostit oare asemenea cuvinte? Și cine a înțeles mai bine inima omului și noblețea lui aspirații?

Mie îmi pare rău că n'a scris Isus (mai ales că exemplul geniului Lui n'a folosit nenumăratelor genii de ieri și de azi). Totuși simt o mare bucurie că ne-a rămas măcar atât cât ne-a rămas dela El, în cât să-i putem întrezări mărima de necuprins. Ce document extraordinar am avea într-o pagină scrisă de El! Dar la urma urmei trebuie să mărturisesc teama că chiar de ar fi scris, nici El nu ar fi putut exprima în litere, mai mult decât umbra gândurilor lui, pentru că o fatalitate îl face pe scriitor, cu toată munca de talent ce ar săvârși, să nu lumineze tot fondul lucrului despre care scrie, ci să-i atingă numai laturile unei părți. Aceasta e o lege fizică.

Gândindu-mă la toți câți se mai adapă din izvorul creștinismului adăpostit în biserică, nu mi vine să cred că sunt întregi

la minte. Poate mă înșel; dar atunci e revoltător. Căci nu sunt decât niște șarlatani. Căci se pot ei numi creștini, când vecinic cu Dumnezeu în gură, făptuiesc toate voile celui rău, împotriva învățăturilor Lui? Cinstesc ei legea creștină când nu fac altora decât ceace n'ar dori nici odată să le facă lor alții? Vai, și nu e nimeni care să le poată arunca piatra! Nimeni, sub toate jurămintele, nu mai urmează pildele și învățăturile Lui, nimeni!

Cum să tâlmăcesc oare faptul acesta? Misionarii creștini spun păgânilor că toată rasa albă e creștină, noi însă ne am chezașul aceasta, dar păgânii au parase, mai mult bun simț decât noi din noi. Ei cantă să ne vadă în fapte. Vorbele noastre nu-i impresionează de loc. Și observându-ne bine mișcările, ei constată că nici una din cele mai neînsemnate fapte ale multor albi ori cât de religioși, nu trădează nimic demn de respect, nimic nobil, ci numai răutate rafinată, fătămie hidoasă de sub care rânjesc cele mai josnice interese și o totală uitare de Dumnezeu (aceasta cel puțin față de ei).

Și atunci „sălbatecii”, plictisiți de misionarii creștini, îi mânăncă...

...Tot ce I se atribuie a fost altfel gândit și rostit de el, în cât nimeni n'a putut și nu va putea să redea învățăturile Lui în tomai. Așfel se explică falsificarea imensă a creștinismului și nașterea atâtor diavoli de creștini cari secerat atâtea mii de vieți și au secerat atâtea mii de vieți și au furat atâtea averi cu cari am putea să hrănim și să îmbrăcăm toată marea mulțime a cerșetorilor neputincioși de pe pământ.

Oamenii cei mulți sunt cei proști, ei au fost lesne înșelați. Dar puținii cinstiți de ce nu s'au răsvrătit împotriva tiraniei acestor monștri sufletesci? De ce

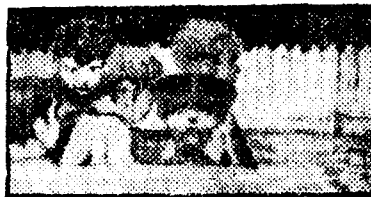
nu s'a format în cursul veacurilor de inmormântare voită a învățăturii Lui, o ligă împotriva acestor diavoli cari au răurit, prin ineluziție, și alte opere abominabile, spectacolul ridicol și atât de tragic în același timp, al creștinismului de azi?

...Clopotul dela Mitropolie răsună iar, dar sufletu-mi s'a zăvorât în sine, plin de pace. De ce gândul meu pătrunde acum primăvara pe care o văd și o simt mai mult ca totdeauna? De ce-mi apar atâtea nuanțe strălucitoare și vii, de ce-mi răsună cântecul tinereții și nările mi se dilată, pline de mireasma invierii?... Sunt parcă în Tot celula conștientă, sau în mine însu-mi o mică lunie reflectând acest tot infinit, atât de cunoscut, de familiar, atât de drag și de nou totdeauna? Nu știu nimic, dar sentimentul pe care-l încerc în clipa aceasta, e o divină compensație care mă face să spun adânc convins, că nu mai doresc

Iată, soarele ineață orizontului și ferestrele odăii mele în lumina-i creatoare de tinerețe. Te sărut pârinte cereș, ideal unic al pământului, al acestei ființe sublime, nebănuită de paraziții ei.

Sorbînd ceaiul fierbinte și frângînd bucată de pâine albă și cuget la viața Lui, la viața acelu geniu excepțional care și-a jertfit-o cu cel mai mare folos și cu un suprem interes, celor umili din vremea sa, celor rătăciți și mizeri și orbi, mulțimef căreia omul superior i-a dat totdeauna ceva din sufletul său. O astfel de viață trăiesc numai a ceea cari siguri de superioritatea lor, își înclină munca cea mai nobilă binelui mulțimef epăstate de întunerecul înșiorător al prostiei, căci numai pentru acest scop natura-dumnezeu a fost așa de darnică cu ei...

Rusu Ardeleanu

SONET INCANDESCENT CU CĂPTUȘEA LA*

(Inovație senzatională a Popicului)

MOTTO:

*Quoi, tu raillais vraiment
quand tu disais : je l'aime ?*

(=ouillet)

Strofa I

Cum ? oare-atâta largă simpatie
Ce-ți arătai prin grai cât și prin scris,
Nu a făcut în sufletu-ți închis
Nici o impresie mai azurie ?

Căptușala I

Cum ? vorbe în zadar au fost
Tot ce de-atâția ani într'una
Noi ne-adresăm întotdeauna
Cu rost, și-ades mai fără rost ?

Strofa II

Cum ? doar atât de scurtă trăinicie
Să albă fericitu-mi paradis,
Cu tot ce-am năzuit și tot ce-am zis
Cât tu mi-ai arătat prietinie ?

Căptușala II

Cum ? sonetist ca Ariost
Chiar mai grozav ca el, când luna
Gonea din sufletu-mi furtuna —,
Să-mi strici al vieții adăpost ?

Terțina A

Vai, mîntea mea nu poate să priceapă
Aceea ce nu e de priceput,
Și mă sufoc mai rău ca într'o groapă.

Căptușala A.

Căci, îndrăsneață și perfidă,
Tu, fără milă, m'ai distrus,
Ca pe un arbor — o omidă

Căptușala B.

A, dar'ar sfinții toți de sus
Să te trimită în infern
În focul groznic și etern!

Terțina B.

Căci e oribil gestul ce-ai făcut, —
Și altă soartă nici că se cuvine
Pentru un soi de viperă ca tine !...

Morala :

E drept că vinovată ți-e prostia
Dar sufletul tot nobil îmi rămâne, —
Așa că, fără vorbă, cel mult mâne
Am să-ți acord de milă *amnestia*.

POPIC.

*) Sonetul este de unsprezece silabe, căptușala de nouă. Aceasta pentru că la ori ce veștmânt, căptușala e întotdeauna mai redusă. De altfel ea nu este absolut necesară și cititorul se poate ușor dispensa de un asemenea lux primăvăratec. Nu mai puțin sonetul

S P R E T I N E

Sunt singur în noapte și gânduri
Mă poartă spre ochii tăi clari
Te văd tot așa cum de-arândul
De zile și nopți îmi apari

Te văd zămbitoare voioasă
Ca dorul ce-l porți în priviri
E noapte de toamnă ploioasă
Și-n juru-mi văd doar trandafiri

Căci visul mă duce în zare
Depart, spre luni nevisate
E Mai, și totul îmi pare
Dorințe plăceri, voluptate.

E noapte, mă simt turburat
În vremea ce-n jurul meu stal
Cu părul în vânt resfirat
În noaptea senină de Mai

Și glasul tău dulce-mi șoptește
Cuvinte duioase de dor...
Pe rând însă clipele mor
Dar visul mereu dăinuiește

Și-n urmă dispăre târziu
Sunt singur și noaptea se lasă
Iar dorul din nou mă apasă
Mai greu, mai adânc, mai pustiu

Și-ași vrea să te uit câte-odată
Căci prea ești străină de mine
Dar vecinic privirile-ți fine
Mă chiamă prelung și mă-nbată

Mă chiamă privirile tale
Privirile și surăzătoare
Dar vraja lor calmă mă doare
În nopțile acestea de jale.

Constantin A. I Ghica

PENTRU MARIREA PATRIEI!..

SUFLETUL SOLDATULUI NOSTRU

III

VICTOR A. BACALOGU

*Și sufletele ostașilor morți, pluteau pe de-asa-
pra capetelor noastre, îmbărbătându-ne la luptă
și datorie.*

În timpuri mai îndepărtate,
învățații ziceau:

„*Omul e un suflet ce tâ-
răște un cadavru*”. Și plecând
de la această teorie, găseau
că sufletul n'are nimic comun
cu corpul în care el se ma-
nifestă și că el e *tot și toată*
concretizarea noianului de
sentimente ce omul primește
din clipa plămăuirii.

Fiziologii moderni, nu
sunt convingși de această se-
parație d'între corp și suflet.
Ei din contră zic că, sufletul
este o abstracțiune fiziolo-
gică. Fantezia, cugetarea, ra-
țiunea, conștiința, sunt rezul-
tatul mișcărilor moleculare a
celulelor sufletului cu sediu
în centrul *gândirii*: *creerul*.

De-aci și știința modernă,
arată că un *suflet nematerial*
nu există, și că sufletul e leg-
gat totdeauna de procese
materiale, înlănțuit de un
„*sub-strat material*”, adică stă
în strânsă legătură cu cree-
rul cel mare care este *orga-
nul sufletului*.

De la procesul ce se naște
în creer, prin acțiuni înălță-
toare sau mici, numim noi un
suflet mare sau *suflet josnic*.

Sufletul vorbește prin cele
două puteri ale sale: *conști-
ința și voința*.

Conștiința este călăuză ce
ne îndrumază viața, dar *vo-
ința* ne dă tăria de-a ne îm-
potrivi pornirilor oprite de
conștiință. Ea dă une-ori și

puterea de-a îndeplini fapte
mari și nobile.

Și atunci ne putem întreba:
Cele două puteri ale sufletu-
lui conștiința și voința se
nasc prin fire sau se dobân-
desc prin educațiune?

Cred, în umila mea părere,
că instinctele bune sau rele
se nasc, însă ca ori-ce ac-
țiune, au nevoie de îndrumare
bună, călăuzire dreaptă, de
poleire.

Să venim acum la soldatul
nostru.

Se știe că armata este *pă-
rânimea*, căci numai $\frac{1}{30}$ sunt
orășeni. Se mai știe din ne-
norocire, că cu toate legile
obligatorii pentru trimeterea
la școală a copilului de țară.

analfabetismul în România este în floare. El se socoate de 60—65 la sută din populație. Deci, acești 60—65 la sută, cărora li-se pune arma în mână, și li-se vorbește de Patrie, Drapel și Rege, ar urma să fie niște manechine inconștiente dacă n'ar avea înăscută în ei ideia de datorie și conștiință și dacă șefii lor, nu le-ar polei darul cu care natura i-a plămădit.

Eu cred și fără exagerație, că nu este popor mai deștept ca cel românesc și că acest fapt se datorește: 1) popor încercat în lupte și oțelit de suferințe; 2) produs al în-crucisării atâtor rase și popoare ce-au năvălit pământul nostru îngrășat cu sânge.

Românul, or cât ar fi de neînvățat, pe lângă inteligența ce sclipește în ochii lui albaștrii sau negrii, are acel bun simț, care-i arată calea dreaptă a datoriei, care-i des-văluie mândria nației ce nu admite sclavie și înjosire. El are suflet mare — este bun și sobru, este ascultător. Armateelor mecanice ale Kaizerului. li-se opuneau armatele

noastre voluntare, înzestrate cu acel sentiment de patriotism și conștiință care nu se precupește. Nu trebuie uitat, c'aceste suflete s'au plămădit în plina măreție a naturii, în susurul isvoarelor și'n freamătul codrilor; c'aceste suflete s'au zămislit sub duiosia buciului. a fluierului de ciobănaș, a doinei codrului....

Să nu pierdem din vedere că soldații sunt *rezervoriul forțelor vii* ale țării și că aceste forțe sunt *țărâtimea*, care lipsită de belșugul și de răul orașelor, păstrează încă în suflet, acea curățenie care formează tăria morală a națiunii.

Dar... încă odată și mereu voi glăsuși, adresându-vă voua conducătorii de eri și de azi ai soldaților ce-i comandați.

Lipiți-vă de ei, îngrijiți-i, certăți-i părintește când greșesc și răsplătiți-i când își fac datoria. Faceți să vă iubescă, intrați în sufletul lor și veți vedea ce comoară odihnește într'însul. Războiul ne-a apropiat unii de alții prin suferințele și gloriile

împărtășite, mormintele au primit la o laltă și pe ofițer ca și pe soldat, roua dimineții sclipește pe-aceiași iarbă ce crește în jurul aceleiași cruci de la căpătâi.

Nu, nu... soldatul nostru are suflet înăscut, are conștiință de ce e bun și ce e rău, e blând și supus:—trebuie însă îndemnat prin poezie, gesturi și dragoste.

Ne-am frământat atâta spre a ne întregi neamul și mări Patria — s'au presărat durerile cu nemiluita pretutindeni și trebuie să recunoaștem că *numai de la ei*, așteptăm păstrarea acestui testimoniu sfânt, realizat o clipă de Mihai Viteazul, sperat atâta vreme, înlăptuit azi. Nouă ofițerilor ne este dată marea sarcină de-a veghea ca sufletul lor să rămână curat și plin de poezie, așa cum natura l'a zămislit. Și-atunci putem zice, că; „*Omul e un suflet ce conduce o voință și-o judecată*”, și că acest dar, ni l'a semănat D-zeu cu bunătate și dărnicie.

Victor A. Bacaloglu.

S P R E V I A Ț A

*Deschide larg fereastra, căci iar e primăvară
Și visătoare-ascultă cum picură tăcerea,
Cum picură în suflet, senină mângâierea.
Deschide larg fereastra, în seara asta clară*

*Și-ascultă mii de glasuri, cum iarăși te
(recheamă*

*Pe calea înflorită, pierdută eri în ceață,
Cu sufletul mai tânăr, pășește fără teamă,
Incredătoare iarăși îndemnul la viață.*

*E atâta armonie în clipa de acumă
Atât parfum afară, atât mister în fire
Că simți ceva din tine, cum părăsește huma
Furând nemărginirii un strop de fericire.*

*Și sufletul 'l deschide, să năpădească în-
(trânsul*

*Tot farmecul de-afară, ca picături de rouă
Acooperindu-i jalea să-i stăviească plânsul
Născând în tine iarăși un dor de-o viață nouă.*

*Deschide larg fereastra, și dusă 'n reverie
Acestei seri senine, uitându-ți vechea rană
În suflet ca 'ntrun templu, aprinde iar făclia
Unei ubiri curate și fără de prihană.*

I. Const. Perieteanu

STRĂIN

de PETRU VALCOVEANU

Cu rătăci umflată, tălătu de su-
vite de sânge și cu spinarea nu-
mai vârgi din pricina leviturilor,
Pavel se smuci din mâinile
meșterului și dădu năvală spre
ușă: o deschise înspăimântat și
cât te-ai șterge la ochi se în-
fundă în grădină, abea trăgân-
du-și sufletul. Și, cașicum tot
s'ar fi temut să nu-i ia urma
meșterul spre a-i mângăia din
nou coastele, și așa destul de
șubred, se făcu mele sub un
soc bătrân și stufos. Din ascun-
zătoare, scăucind, privea cere-
ștător prin frânzișul pomușoru-
lui spre a fi gata să se facă nă-
ducă, în caz de far paște iar cea-
suj rău.

Abia după o bună bucată de
vreme, ne mai auzind nimic își
dădu cu ideea că so fi gândit
să-l lase în pace, și răsufală ușu-
rat, îndrăznind să-și întință pu-
țin piciorul drept, care-i amer-
gise. Apoi, așa ghem cum era
și apăsât de erăcile socului, se
răsuci cu ferecă în loc și-și lipi
un ochiu de o gaură durată în
gardul ce despărtea grădina de
maidan. Maidanul era larg larg
cât patru străzi mari puse una
lângă alta și în el dădeau mai
multe curți din împrejurimi. Pe
lângă gardul în umbra căruia
se afla, de partea maidanului era
îngrămădit gunoiul aruncat
moaptea de oameni; restul câm-
pului, pe alocurea era acoperit
cu iarbă verde și mărunță; doar
în spre mijloc pământul era
pleșuv, hătătorit fiind de băieții
mahalalei cari jucau în fiecare
după amiază oină sau harul.

Și Pavel se gândi s'o ia la
sănătoasă pe-aci ea să scape o-
dată și de meșter și de copii lui.
Și se miră cum de nu-i venise
mai de vreme în minte această
idee sănătoasă.

Se săturase de așa năpastă.
Nu ajungea parcă numai firea
turbată și ticăloasă a meșteru-
lui! Mai totdeauna se isbea și
de ura groznică și neînțeleasă
a copiilor.

Din nimica toată, din senin, îi
părau: iar meșterul cum auzea,

se făcea foc, se aprindea la po-
runcă, holba ochii, îi rostogolea
ca pe niște gogonele în orbite
punea mâna pe curea și înce-
pea a răzni. Dar ei, bietul, nici
avea destulă putere să-și strige
durerea și răbda, răbda până
ce obosea călăul.

Cât despre mâncare, ce dădea
Dumnezeu! Lui i se părea că
mai multă trecere avea cotoiul
dela bucătărie...

Și, deodată un fior rece ca un
vârf de cuțit îi îngheță șira spi-
nării.

I se păruse că-l chiamă cine-
va. Nici inima nu-i mai bătea.
Și se făcuse numai urechi. Vo-
cea răsună din nou, groasă și
necăjită:

— Pavele! Pavele!

El era, meșterul! Pavel își
pierdu cumpătul. I se părea că-i
și aude pașii prin grădină și că
și simte pe spatele-i burdușit
cureaua nemiloasă învârtită de
o mână de uriaș. Și, fără să mai
stea pe gânduri, se ridică repede
în sus, își vâri un picior și apoi
pe celălalt în crăpăturile scân-
durilor și, sprijinindu-se în
mâini, ajunse călare pe gard.
Când să descalice, băgă de sea-
mă speriat că-i rămăsese pan-
talonii întreun cuiu rău hătut.
De-abia putu să se desfacă. A-
poi sări dincolo. În grabă căzu
cu piciorul într-un mărăcine și
începu să-i curgă sânge. Fără
să-i pese de durere porni îna-
îute, sărind cu grijă printre cio-
burile aruncate în gunoiu.

În mijlocul maidanului se a-
dunaseră doi ucenici dela o
tâmplărie și un băiat dela căr-
ciumă. Își lăsaseră deoparte lu-
crurile cu cari îi trimiseseră
săpânii și se apucaseră să jo-
ce în bani. Pavel își șterse la-
crimile și se apropie de ei, să
se uite. Când îl văzură așa pră-
pădit, băieții își lăsară jocul și
se strânsură în jurul lui.

— De ce plângi, mă? îl între-
bă băiatul dela cărciumă.

— Cine plânge?... Eu nu
plâng!

— Așa?! Da, de sânge cine
te-a umplut?

Pavel tăcu. Atunci unul din
cei doi ucenici de tâmplărie, luă
vorbă:

— Mă, păi parcă voi știți?
P'asta totdeauna îl bate meșteru
s'o de-l snopește și el tăce, că
e prost!

— Așa mă? grăi cei dintâi.
Și tu taci, ai? De ce taci mă? Ce
n'ai gură? Nu poți să leși în
stradă și să strigi? Să flu eu în
locul tău să vezi cum m'ai m'as
duce la secție! Și de nu l'ar în-
chide, nai! Cu dreptul meu, auzi?
Dece să te bată, mă? Prostule!

Apoi băieții își văzură din nou
de joc; iar Pavel, după ce îi mai
privi puțin, plecă.

Pe drum îi veni în minte vor-
bele băiatului aceluia. Așa e,
de ce-l bate mereu? Pe el nu-l
doare? De bună seamă, bine ar
fi de s'ar întâmpla să-l închiză
și pe meșter să rămâie și copii
lui străini și calici. Uite așa are
să facă: are să se ducă să spue
că-l bate mereu, și că-l umple
de sânge.

Din maidan eși printr'o uli-
cioară în stradă. Apoi cu capul
în piept, îngândurat, se îndrep-
tă către secție, mergând pe lău-
gă ziduri. Secția era o casă ma-
re, cum nu era nici una pe stra-
da aceia. La poartă era o ban-
că pe care stătea un sergent și
scria ceva într-un carnet. Pavel
trecu peste drum și de acolo în-
cepu să privească... Acum o să-
facă și lui dreptate și n'o să-l
mai bată nimeni... După câțva
timp sergentul își închise car-
netul și intră în curtea secției.
Pavel trecu și el drumul și ră-
mase în poartă ca un om care
se află la o răscruce și nu știe
pe ce cale s'o ia. Apoi trecu poar-
ta și intră în curte. Mergea cu
teamă, cașicum l'ar fi trăa că-
neva de haină.

Ca să intre în secție, trebuia
să urce o scară la capetele că-
reia se ridicau, roși de vreme,
doi stâlpi groși de piatră, ce
susțineau un plafond pe care
eran zugrăviti mai mulți îngeri.

Pavel păși încet-încet câte o treaptă și apoi când ajunse sus, se vâri între un stâlp și perete., Dece era așa de neîmblom meșterul ăsta?.. Trebuie să se plângă, trebuie., Altfel într-o bună zi l-ar omori., Apoi, plin de grijă, își șterse cu șortul sângele încheșat de pe mâini și-și luă inima în dinți. Când să iasă dela strămoșoare își aruncă iscoditor privirea înăuntru. Dar imediat se dădu înapoi speriat, cașicum l-ar fi tras cineva de haină. Văzuse în odaie un om îmbrăcat într-o haină cu nasturi lucitori, mergând furios încoace și în colo, în vreme ce într-un colț ședea ghemuit un băiat de seamă lui cu ochii roșii de plâns.

Acesta să fie oare comisariul? se gândi Pavel privind dus. Oare ce să fi făcut băiatul de plâns așa cumplit și dece oare să-și apulbere mânia, omul cu nasturi scilpitori, în cuvinte holhorosite pe care el nu le poate înțelege? Odată i se păru că furiosul se uitase în spre el. Și se dădu înapoi coprins iarăș de spaima care nu-i slăbise, firea nici o clipă. Incepu să tremure și-i păru rău că intrase în curte; iar privirea și-o rotea hănuitoare și infricoșată. Fără să-și dea seamă și parcă împins sfăruiitor de cineva simți cum îi alu-

neacă înapoi un pleior și apoi al tul pe trepte și se trezi în josul scării cu mințea și sufletul goalle. Când se găsi în stradă se pipăi și-și făcu în gând o cruce.

Și mințea lui înfrigurată îi închîpui ființa sărmană și îndurerată a mamei lui care-i aduse se odata la meșterul Vasile ca să-i învețe o meserie și să scape și ea, de o grijă din cele multe pe cari le suferea dela moartea bărbatului ei. Il va primi ea cu voie bună când il va vedea venîndu-i iar pe cap? Va alerga ea iar cu el să-i găsească un stăpân mai bun? Ce vor face ei doi nevoiași?..

Spre seară ajunse acasă. Întră în curte cu același teamă cu care după îndemnul băeților de pe maidan alergase și spre secție, se furișă ca un hoț pe lângă zid, ajunse la bucătărie, o deschise și intră. Era întineric de abia putea să vadă. Voia să-și caute un loc, unde să stea până a doua zi ca să-l găsească dimineața. Din bucătărie, prin ușa ce-o despărțea de odaia meșterului, auzea cum așezau masa și începu să simtă gol la stomac. Deodată însă, din neabgare de seamă, lovi cu cotul coada unei crăcițe, așezată pe o masă, și o dădu jos. La șgonotul făcut se auzi din odaie vocea meșterului.

— Andrei, ia vezi, cine e?

Apoi ușa se deschise, urmată de un val de lumină și băiatul meșterului se ivi în prag:

— E Pavel, tatăl zise băiatul;

— Zi-i să intre!.. Da vinocoa, mă! Ce credeați că n'oi să puu mâna pe tine?

Pavel se întoră mai vârtos și intră cu inima strânsă. Meșterul era la masă, înconjurat de nevastă și copii. Toți mâncau tăcuți. Din farfuri se ridicau a-buri aromați și fierbinți, ce gădilau nările lui Pavel și-i pătrun deau până în stomac, încălzîndu-i-l.

— Unde mi-ai umblat până acum, hai?

Pavel tresări și rămase cu ochii țintă la meșter:

— Nu meștere., că., să., ba nu., bă da., să vezi., uite când am eșit., ba nu., când m'am dus., și., asta și când am văzut eu..

Meșterul Vasile nici nu-l lăsă să isprăvească și-i șterse o palmă.

— Să te înveți minte! Alt'dată să nu mai fugi de acasă!

Pavel se dădu înapoi și se rezemă de perete în timp ce o lacrimă i se desprînsese dintre genele umede și se prelînsese pe o braț, până în colțul gurii, arzându-i-l.

Povată către doamnele elegante

Doamnelor, de vreți să fiți pururi tinere, frumoase.
Remarcabil de distînse, cochete și grațioase,
Renunțați o săptămână la petreceri și la mode,
La acelea pâlării scumpe foc și incomode,
Renunțați doară scurtă vreme la distracții efemere.
La colinde pe la baluri, la fox-trot și premiere
Și în loc de-o bagatelă care mâine'i demodată,
Sau ajunge vechitură părăsită, șifonetă,
Cumpărați o acțiune la'mprumutului de la Stat.
O să țipe furnisorul că'l uitați, că l'ați trădat,
N'oi s'aveți e drept, aspectul după ultimul jurnal,
Însă o s'aveți în schimb, avantagiul coloșar
Ca în loc de-o simplă roche care-i poate de prisos,
Să tăiați vre-o trei cupoane ce vă sunt mai de folos

NOAPTEA POEZIEI

E noaptea rece în grădina de toamnă parcă'nfiorată,
 Infășurate'n șal, iubito, și-afel pe brațu-mi aplecată,
 Să mergem în palatul nopții iluminat de stele-albastre
 Și'npodobit pentru noi singuri cu basmele iubirii noastre.
 Nici rozele nu pot să doarmă...—ne spun atâtea prin parfum,
 Ne spun în taină, noapte dulce, întâmpindu-ne în drum
 Și ca o muzică'n surdina, răsună mersul nopții 'n cet;
 Subt vraja ta înaintează, căci tu ești dulcele-i buchet.
 Să nu o turburăm, iubito, să stăm pe banca solitară,
 Nimic nu e schimbat, privește; e tot ca'n astă primăvară,
 Tot înfrunziți se'nalță plopii, pe-acelaș loc rămase, iar
 Se văd acelaș constelații pe fondul cerurilor, clar,
 Privirea ta este aceeași și glasul tău e neschimbat,
 Doar văzul meu este, adesea, de-un vâl de lacrimi turburat,
 Iubirea, sufletul mi-l umple și te sărut și te desmierd..
 La gândul groaznic care'mi spune că în curând am să
 te pierd.

Aș vrea să nu mai fiu atunci...dar noaptea trece fără știre
 Într'un extaz adânc, pierdută, se duce fără șovăire,
 Și luna ca și altădată răsare; n'a întârziat.
 Ne-a spus-o cu un freamăt plopii când fruntea lor s-a luminat.
 Văpaia ei prinde stufiguri, coboară; ia'o pe alee,
 S'ar zice o nălucă albă și'ngândurată de femeie.
 Nu'ți fie teamă, nu e nimeni; s'a dus chiar vântul să se culce
 Și lumea e așa departe, acum prietena mea dulce,
 Și aburii ce par fantome sunt absorbiți în depărtări,
 Doar vraja clarului de lună înaintează pe cărări;
 Dar de-ai vedea vreo fantomă în alb mantie'nbrăcată,
 Să nu te sperii, căci cu lauri și trandafiri e' ncununată,
 Și poate e Musset sau Ghoete, sau poate Byron sau Verlaine
 Ii simt cântându-te din raze și din al florilor polen,
 Ascunși de lume ne'nconjoară; ei nu sunt morți, ei nu sunt
 scrum

Și ne ascultă, cine știe...—ei sunt beția de parfum;
 Ei sunt zefirii ce adie, sunt razele ce te sărută
 Și te arată'nfășurată de-o frumusețe ne'ntrecută.
 O! dacă n'ar fi fost poezii, nu ne-am iubi atât de mult;
 Ca o aromă 'mbătătoare, n'ar fi nici glasu-ți când te-ascult
 Strângându-ți mâinile pe-obraji-mi, și ochii-ți n'ar fi
 albăstrele,
 Nici roua ce-a picat dintrânșii n'ar mai fi lacrimi de stele,
 Căci raza lunei se oprește, sclipind, în lacrimile tale
 Și amintirea lor în urmă cristalizată în opale
 Dacă va face noaptea noastră în totdeauna să dureze
 Cu florile nemuritoare și fruntea ta s'o coroneze
 Și astfel când vom fi țărână tot vom trăi în poezie..
 Alătura vom fi prin versuri, să ne iubim în veșnicie.

NIKIȚA MACEDONSKI

VINE PRIMAVARA!

DE RADU COSMIN

Deși e ultima habă, zâmbetul primăverii mă chiamă, disdedit-mineată, la aer, la lumină, la soare!

„Baba“, asta e cea mai tânără din toate. Deși pe umerii colinelor ce împrejmuiesc satul mai stăruie câteva șuvițe albe de zăpadă, ca niște plete gârbove de argint, nimic n'a mai rămas din răposata iarnă, decât vr'o doi colți ascuțiți ce tot mai rânjesc drumetului când sui pe deal și-ți gueră vântul pe la urechi.

Dar, de-o iei către vale și te îndrepti pe drumul Buimăcenilor, pe puterea d'o palmă, pe părția din marginea șoselei, poți merge ușor, fără frică d'a-ți îngropa picioarele până la genunchi în glodul negru și cleios ce-ți fură galoșii.

Prin curți se hârjonesc dobitoacele.

Purcelușii se giugiulesc.

Vițeii sburdă în ogradă, pe lângă mamele lor.

Bibilicele fac o gălăgie de zici, Doamne ce e asta!?

Cocoșii bat din pinteni pe lângă sexul slab, de mama focului.

Și, pe lângă garduri, mii și milioane de găre mici roșii, cu puncte negre, se prăjesc fericite în potopul razelor de aur ce plouă din belșug din soare în dimineata asta sfântă și luminoasă.

Mă opresc, pe dreapta drumului, în căsuța mică, țărănească și cu prispă, în care e încartiruit sanitarul pictor Chirovici dela formația doctorului Dan.

Tânărul artist are musafiri, o dudue curățică, domnișoara Jenny, refugiată din București cu familia ei.

Zăresc la pieptul duduii o viorică! Prima floare, primul zâmbet de primăvară! Un fir albastru cu două frunzulițe, un fir de vioare prins pe pieptul unei fete de optsprezece ani! Un simbol ce cadrează, atât de fermecător, cu dimineata asta de început de primăvară.

— Unde ai găsit, dudue, floarea asta?

— Itam dat-o eu, maestre, imi

răspunde pictorul. Am cules-o din pădure.

— Fericit muritor, pictore! Dumneata aj cules primul surăs al Primăverii!...

Ce mai pictez?

— Iaca, bisericuța asta veche, de lemn, din marginea satului. Mi-au înghețat și mâini și picioare de când lucrez la ea, în câmp, sub cerul liber, căutând s'o fac din toate părțile.

Când o să am plăcerea, maestre, să-ți lucrez o copertă pentru viitorul dumitale volum de versuri patriotice, sau pentru voluminosul Jurnal de pribegie ce aud că scrii?

— Deși sunt contra ilustrațiilor de pe copertă sau din cuprinsul volumelor, voiu primi cu plăcere să-mi faci d-ta ceva alegoric, pictore dragă. Până atunci, nu pierde însă prilejul, și lucrează, lucrează mereu, după natură, scene din războiu. Dacă nu poți fi chiar pe câmpul de luptă ai atâtea dinaintea ochilor! Atâtea mizerii, atâtea tablouri zilnice, convoiuri de bolnavi, soldați în cărje, oșteni sdrențuiți și fără mantale iarna pe ger de 20 de grade eroii de mâine și de ieri, cu pielea lipită pe oase din cauza lipsei de hrană; cai morți, aruncați pe marginea drumurilor, mizeria satelor moldovenesti.

Uite, colo, Vila Ciocoiască, înaltă, elegantă ca un castel, dincoaci imediat în jurul ei, dughiana jidovească și hordele de papuași, acoperite cu stof, ale țărănilor, bălăcite în neroiul până la căpătâna roților, pline de tifus exantematic, de gemete și de sărăcie!

Prinde pe câte un nenorocit de oșten, adus din Oltenia sau din Mutenia ca să se refacă în Moldova; prinde-l în momentul când stă d'un ceas pe marginea drumului, neștiind cum să treacă dela o margine la alta din cauza glodului în care s'ar scufunda până la brâu, blestemând:

— Trăsni-i-ar Dumnezeu! că ne-au luat țara și ne-au adus pe noi p'aci. Aoleo! ce drumuri! ce sate! mânca-i-ar ofiica de nemți

și de ciocoi, că nu s'au îndurat, s'aducă mai multe care cu pietriș s'astearnă pe șosele, în inima satului, măcar dela un conac la altul!...

Camera pictorului Chirovici e un întreg apartament.

Colțul cu patul, după paravan, e dormitor. La mijlocul odăii e farmacia formațiunei. În alt colț, masa cu penelurile și culorile formează — atelierul! În alt colț, magazia de lemne! Iar lângă ușe, două scaune de lemn și o băncioară compun salonașul de primire.

Afară, pe prispă, așteaptă Marițica, o fată din satul Buimăcenilor care, a venit cu duduia cea din București, ca să ia pâini proaspete, căci pictorul mai e însărcinat și cu masa și hrana trupei.

În curtea casei lui e cupulorul de unde ies pâinile calde și de unde, azi, 9 Martie, cele două două fete mai așteaptă și niște mucenici calzi.

— Și cum o duceți, Marițico, în sat cu atâția soldați?

— Și mai tine și mai rău.

— Am auzit că mor oamenii pe capete la voi în sat?

— Mor, domnișorule, mor mereu, și bătrâni și femei, iar mai eri, au murit cinci copii odată.

— Cum să nu moară! intervine domnișoara dela București. Să vezi în ce murdărie trăiesc oamenii din sat, ai fugi îngrozit. Stau câte treizeci, patruzeci într'o cameră. Tot în odaia aceea, stă și femeea cu copiii ei. Când face curățenie, mătură cu ferestrele și ușa închisă, sau, îndată ce a măturat a și închis ușa să nu iese căldura.

Și sunt d'o nepăsare, d'o inconștiență revoltătoare țărăncile. Cum se îmbolnăvesc vr'o femeie, vr'un copil, sau vr'un om, fi și strâng cămășile, lucrurile mai curate și i le pregătesc de înmormântare.

Așa s'au depris cu moartea zilnică în zeci de exemplare, că sunt d'o indiferență în fața ei, aproape, revoltătoare.

Prin ferestrele larg deschise dela camera pictorului pătrun-

de soarele cu puterea lui de viață.

Moartea biruită, parcă fuge, ruginată, căci încetăm brusc discuția asupra ei și ne îndreptăm privirea spre o copilă ca de 9 ani, Veronica, ce ține în brațe un lud mic de fetiță abia înfărcată și legate amândouă peste cap și peste frunte cu o broboadă. Veronica râde și face gropițe în obraz. Ludul cel mic sură-

de și se strânge la pieptul celei mari. Peste amândouă copiii te râde soarele și zâmbetul Primăverii care ne amintește, parcă, eterna continuitate a vieții. De sub frunzele uscate ale verei înmormântate sub zăpadă, își scot capetele mici, nevinovate, ghiocelii și viozele, Viorica și ludul cel dolofan, suflul vieții de azi, nădejdea și reînvierea nației de mâine!

Au ieșit pâinile.

Au eșit mucenicii.

Marișica și-a umplut coșul și urmând pe duduia dia București, se îndreaptă amândouă pe drumul Buimăcenilor, voioase și svelte, una floare de oraș, alta floare de câmp, legănate pe marginea drumului, de adierea vântului, ca două flori de răsură.

Radu Cosmin

9 Martie 1917.

TELEOR

Un scriitor un cronicar al ziarelor noastre a închis ochii.

Trei-patru confracți și familia l'au condus la groapă.

Jefuit de editori, viața ia fost un chin în grija zilei de mâine iar bătrânețea o tortură.

Preocupate de politică gazetele i-au privit moartea ca un fapt divers; unele chiar n'au anunțat.

Pe urma lui Teleor multe personalități politice și-au câștigat primele simpatii, editorii și-au mărit tirajele, iar librarii și-au epuizat edițiile cumpărate pe nimic și pentru totdeauna.

Fire liniștită și modestă, din pana lui nu și-a făcut armă pentru a domestici viața; poate de aceea i-a fost da tsă-și poarte și să-și sfârșească bătrânețea — în părăsire — pe paturile spitalelor.

Opera lui adunată în treizeci de volume și broșuri — până în anul 1910 — scrisă colorată și patriarhal, reînvie pentru un cercetător al vieții noastre intelectuale ultima jumătate a secolului al XIX-lea alături de „amintirile” lui Gh. Panu și Iacob Negruți și sunt ca o urmare la „Scrisorile” lui Ion Ghica și „Amintirile” lui Vasile Ureche.

Generațiile viitoare, mai puțin stăpânite de meschinăriile egoiste vor ști să prețuiască cum se cuvine viața și opera acelor care s'an jerfit pentru înzestrarea limbei și literaturii țării, și poate, c'atunci, se vor bucura și ei de bronzul care până astăzi s'a risipit ca să sfideze cu nemurirea lui, argila păcătoasă a nababilor.

George I Stratulat

E trist... e toamnă...)

E trist.. e toamnă... Seară. Solitar destram tăcut, pierdut, trecuturi, când frunze veștede arar, presar, pământul umed de săruturi...

Prin crengi, în umbră 'n freamăte de frunză, o, despletitele famei ce plâng...

Și visul, cum încearcă să se-ascunză în ochii-mi desfrunziți ca și un crîng

Și te visez pe tine 'ntr'un decor de toamnă, frunze veștede și crîng, cu toate frunzele ce sborul lor, în părul tău de noapte-și frîng.

Și-arar, când te sărut, neștiutor, în păr, pe urma frunzelor uscate,— de-atît parfum de noapte mă 'nflor în toamna de șuvițe resfirate...

Barbu Solacolu

PRIN UNGHERE

Prin tăcutele unghere firul vremii se deșiră.
Greerul îi ține ison iar pătânjenul înșiră...

Vechiul ornic îl măsoară pe radranu-i
și tăcut
Il așează'n cartea vremii după fiece minut...

In vestmântul ei de doliu, Noaptea, plină
de mistere,
Cu ochi negrii de cărbune îi privește în...
tăcere

Georg Zam

Pentru consolidarea României Mari

IMPRUMUTUL INTERN

În virtutea legii promulgată în *Monitorul Oficial* No. 213 din 16 Ianuarie 1920, Guvernul Român emite rentă amortibilă 5 la sută din 1920.

Scopul împrumutului

Acest împrumut are de scop acoperirea nevoilor tezaurului din cauza marelui contingent de trupe rămase încă mobilizate pentru apărarea țării, pentru punerea în aplicare a diferitelor legi sociale, iavorate din înseși urmările războiului, precum și pentru reconstituirea gospodăriei naționale.

În textul titlurilor noului împrumut se vor reproduce următoarele condițiuni:

Împrumutul va fi emis în titluri la purtător de 500, 1.000, 5.000, 10.000 și 20.000 lei

Titlurile vor purta în facsimile semnăturile Ministrului de Finanțe, a Directorului Datoriei Publice și a Cășterului Central al Tezaurului Public și o semnătură manuscrisă de control.

Scutirile de impozite

Subscriitorul la acest împrumut e scutit pentru sumele subscrise de impozitul asupra creșterii averilor, (asupra câștigurilor de război) și asupra averilor. Sumele subscrise nu se vor socoti la stabilirea averilor asupra cărora se va executa un eventual împrumut forțat.

Titlurile acestui împrumut vor fi scutite de orice impozite prezente sau viitoare.

Titlurile

Titlurile vor fi primite pe valoarea lor nominală ca garanție la toate casele Statului. Cupoanele scăzute vor fi primite la aceleași Case drept numerar. Titlurile vor putea fi puse în gaj (lombardate) la Banca Națională a României și la Cassa de Depuneri.

Subscriitorul va putea plăti pământul cu care a fost expropriat prin expropriere cu aceste titluri pe valoarea lor nominală purtând primul cupon neajuns la scadență.

Titlurile acestui împrumut vor purta o dobândă de 50 la sută pe an la capitalul nominal. În acest scop titlurile sunt însoțite de o foaie de cupoane de dobândă semestriale pe zece ani, reînnoibile până la complecta stingere a acestui împrumut.

Amortizările

Amortizările acestui împrumut se vor face pe valoarea nominală în curs de 40 ani, conform tabelului anexat la textul titlurilor, prin trageri la sorți semestriale cari vor avea loc la 1 Septembrie și la 1 Martie al fiecărui an, cu începere de la 1 Septembrie 1921, dată fixată pentru prima tragere.

Guvernul se obligă a nu denunța acest împrumut înainte de 1 Mai 1931.

Titlurile eșite la sorți vor fi plătite la 1 Mai și 1 Noembrie ce urmează fiecărei trageri în schimbul titlurilor având atașate toate cupoanele, începând cu scadența imediat următoare termenului rambursării. Primul cupon va fi plătit la 1 Noembrie 1920.

Cupoanele

Valoarea cupoanelor ce vor lipsi se va deduce din capitalul de rambursat.

Numerile titlurilor eșite la sorți la fiecare tragere, împreună cu o specificare a celor din tragerile precedente, cari nu s'au prezentat la plată se vor publica în *Monitorul Oficial*.

Cupoanele scăzute și neprezentate la plată se prescriu după cinci ani, iar titlurile eșite la sorți după trecerea de treizeci de ani dela scadența lor.

În locul titlurilor pierdute, furate sau distruse se vor libera proprietarilor duplicate în conformitate cu legea decretată cu No. 3380 din 13 Noembrie 1918, putându-se lua cunoștință de dispozițiunile acestei legi la locurile de plată.

Subscrierile acestui împrumut vor fi ireductibile.

Min. de Finanțe, AUREL VLAD

Condițiunile de subscriere

În baza prospectului de mai sus, subscrierea la împrumutul 5 la sută din 1920, va începe în ziua de 25 Martie a. c.

Subscrierea se va face:

În București

1. La Ministerul de Finanțe, la Casa de Depuneri, Consemnațiuni și Economis, la Administrația Financiară.

2. La Banca Națională a României.

3. La Banca Marmorosch Blank et Co.

4. La Banca Românească.

5. La Banca Națiunii.

6. La Banca de Credit Român.

7. La Banca Agricolă.

8. La Banca The Bank of Roumanian Ltd.

9. La Banca Comercială Ro-

mână.

10. La Banca de Scont a României.

11. La Banca Târânească.

12. La Banca Generală a Țării Românești.

13. La Banca Cerealiștilor.

14. La Banca Dacia Traiană.

15. La Banca Fortuna.

16. La Banca L. Berkovitz.

17. La G. M. Eilimiu et Co.

18. La M. Finkels.
 19. La C. Steriu.
 20. La I. D. Benzal.
 21. La Banca Sindicatului Agricol Ialomița.
 22. La Banca Munteniei.
 23. La Banca Franco-Română.
 24. La Creditul Technic.
 25. La Banca Sindicatului Agricol Ilfov.

26. La Banca Chrisovetoni.
 27. La P. Gr. Ionescu.
 28. La Cobilovici.
 29. La Societ. cooperativă Victoria Unirii.
 30. La Banca Carpaților.
 31. La Banca Rahova-Bragadiru.
 32. La Centrala Bancilor din Provincie.
 33. La Grosswald et Marcovici.
 34. La Josef Cohen et Stroerfer.
 35. La Haim, Campus et Bassa.
 36. La Banca Română de Comerț și Industrie.
 37. La Sindicul Bursei.
 38. La A. Lazaris.
 39. La Casa Funcționarilor Publici.
 40. La Societatea de Asigurare Generală.

41. La Banca Oborului.
 42. La Banca de Petrol, Mine și Industrie.
 43. La Banca Poporului.
 44. La Simon Schwartz.
 Subscrierile se vor mai face la alte bănci sau instituții, cari se vor indica prin publicațiuni speciale precum și la Băncile Populare.

În Provincia Inclusiv Basarabia și Bucovina

1. La toate Sucurs. și Agențiile Băncilor mai sus menționate.
 2. La Administrațiile financiare și la Percepții.
 3. La Banca Comerțului Craiova.
 4. La Banca Moldovei, Iași.
 5. La Banca Iașilor, Iași.
 6. La Banca Dacia, Iași.
 7. La Banca Groswald, Iași.
 8. La Banca Jurist, Iași.
 9. La Banca Română, Brăila.
 10. La Banca Brăila, Brăila.
 11. La Societatea Economia, Focșani.
 12. La Societatea Frăția, Focșani.
 13. La Societatea Putnei, Focșani.
 14. La Societatea Milcov, Focșani.

15. La Societatea centrală, Ploești.
 16. La Frații B. Eschenasy, Craiova.
 17. La Prima Societate de Economie, Iași.
 18. La Banca Botoșanească Română, Botoșani.
 19. La Banca de Credit Piatra-Neamț.
 20. La Banca M. Moscovitz, Botoșani.
 21. La N. T. Popp, Craiova.
 22. La Banca Oltenei, Craiova.
 23. La H. G. Silberman.
 24. Precum și la orice alte Casse de bancă, cari se vor indica prin publicațiuni speciale.
 25. La Federalele Băncilor Populare.

În Transilvania

1. La Perceptorate și la toate Băncile cari fac parte din Asociațiunea Solidaritatea, precum și la altele cari se vor desemna ulterior.

Prețul de emisiune este fixat pentru acei ce vor face vârsămintele integrale la 87 suta de lei, capital nominal, iar pentru aceia ce vor face vârsămintele în rate la 88 suta de lei capital nominal. Vârsămintele cari nu se vor face integral, se vor face în două rate. Prima rată va fi de 48 lei la subscriere, a doua rată se va plăti până la 3 Iulie 1920 și va fi de 40 lei.

Cei cari nu vor achita rata a doua în acest termen vor plăti pentru o lună de zile ~~următoare~~, o dobândă de 8 la sută pe an. După acest termen se va putea vinde dreptul în contul și rizicul subscriitorului.

Guvernul are dreptul să închiadă subscrierea, oricând va voi, a nuntând cu cinci zile înainte de data închiderii ei, prin publicațiuni speciale.

La subscrieri cu vârsăminte integrale se vor primi bonurile de tezaur precum și bonurile de tezaur ale Apărării Naționale deducându-se dobânda până la scadența lor, de la data subscrierii la noul împrumut. Se vor mai primi tot la subscrierile cu vârsăminte integrale pe valoarea lor nominală; cupoanele se scad în interval dela 1 Aprilie 1920 până la 1 Aprilie 1921 inclusiv dela titlurile de rentă aflate în depozitul Cassei de Depuneri și Bănci.

lor care au fost autorizate să-și trimeată depozitele la Moscova. De asemenea se vor primi cupoanele cu aceleași scadențe dela titlurile aflate în posesia detentorilor.

Subscriitorului i se va libera o chitanță constatând subscrierea și efectuarea vârsămintelor.

Subscrierile se vor face pe foie mulare ce se vor pune gratuit la dispoziția subscriitorilor.

Subscrierile pentru acest împrumut vor fi ireductibile.

Titlurile definitive împreună cu foile de cupoane se vor libera cel mai târziu la 1 Iulie 1920. Chitanțele sunt circulabile ca și titlurile până la emiterea acestora.

Min. de Finanțe. AUREL VLAJ
 București, 20 Februarie 1920.

Jocuri distractive

6. PALINDROM

de Marin G. Dumitrescu

Prima dată de-l cătați
 Ca numeral îl aflați
 Iar dacă îl inversați
 O negare însă dați.

7. ȘARADĂ

de C. de A.

Prima parte da-i căta
 Ține chiar de mâna ta
 A doua parte e la stână
 Sunt ce poartă numa lând
 Tot cuvântul împreună
 Un animal domesticat

Restul de deslegători cari au deslegat jocurile din seria VIII îi vom publica în numărul viitor.

